

Societat

Joan Viñas i Bona, un humanista polièdric

David Pagès

Joan Viñas amb el senyor Dalmau, l'actor Emili Fàbregas, en una de les campanyes benèfiques que van tenir lloc des de 1948 fins al 1975.

El passat 30 de gener passava a millor vida Joan Viñas i Bona, un dels gironins més populars del segle XX gràcies als mitjans de comunicació, en especial el radiofònic. «Més que un home de ràdio, ha desaparegut l'Home de la Ràdio», manifestava el periodista Narcís-Jordi Aragó l'endemà del decés per subratllar la importància de Viñas en aquest camp. La ràdio, però, fou un instrument; el que de debò l'interessava eren l'altruisme, la filantropia, la solidaritat, la noblesa de les relacions humanes, la felicitat de les persones, la qual creia assolible mitjançant la fórmula de la bondat. La ràdio, això sí, li permeté desplegar els seus propòsits i culminar totes les seves coneixences i aficions artístiques. L'obra de Joan Viñas, però, no es limita a aquest mitjà. Va impulsar moltes iniciatives, sempre amb l'objectiu de fomentar el bé comú, que al llarg d'aquest escrit desglossarem. L'última: la seva etapa de diputat al Parlament de Catalunya, com a independent en el grup de CiU, on formava part de les comissions de Política Cultural, Política Social, Control Parlamentari de l'Actuació de la Corporació Catalana de Ràdio i Televisió, i de la Comissió Permanent Legislativa sobre el Procés d'Equiparació Dona-Home.

Va impulsar múltiples iniciatives, sempre amb l'objectiu de fomentar el bé comú, la noblesa de les relacions humanes i la felicitat de les persones

Infantesa i joventut

Joan Viñas i Bona va néixer a Girona el 21 de gener de l'any 1918 al carrer Claveria, número 11. La seva mare, Catalina Bona, era filla d'Ullastret, i el seu pare, Lluís Viñas, de Girona. Era el petit de cinc germans i, per ajudar la família, ben aviat va compaginar la realització de diferents tasques laborals amb els estudis.

En aquell jove hi havia potencialment molts d'atributs, els quals, gràcies a la seva intel·ligència, a la seva enorme capacitat de treball i al seu alt sentit de la responsabilitat, es van anar obrint i desenvolupant. Efectivament, durant aquells anys de formació mostrà interès per moltíssimes facetes: per l'esport (amb els seus companys del GEiEG aconseguí, el 1936, el Campionat de Catalunya de 4x400 metres), la música (estudiava solfeig i piano i cantava amb l'escolania de la Catedral), la poesia (era anomenat «el rapsode gironí»), el teatre, dibuix, l'oratoría... A tota aquesta sensibilitat artística que anava conreant, hi hem d'afegir uns sòlids fonaments cristians i culturals, una simpatia desbordant i una enorme capacitat per connectar amb la gent i per treballar en equip.

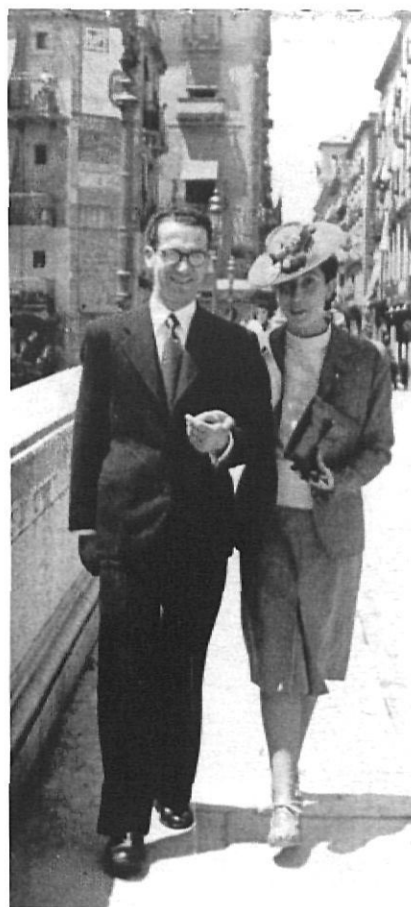
Els anys de batxillerat ja van ser premonitoris del que seria la seva trajectòria posterior. No sols pel fet de ser un estudiant responsable, estudiós, bon company, sinó també perquè a l'hora de representar una obra de teatre, de cantar cançons, de recitar poemes, d'organitzar activitats per a la promoció de la ciutat... en Joan Viñas sempre hi era pel mig. Fins i tot va intentar fundar, amb altres companys, el que hauria estat la I Associació d'Estudiants de Girona.

Cursà els estudis de magisteri –en totes les activitats de la seva vida es notà la seva vessant pedagògica– i els de procurador de tribunals.

El seu inici en el món de la comunicació el trobem al *Diari de Girona* –amb 13 anys ja hi escrivia cròniques–, i a Ràdio Girona, on ingressà el 1939. «Després del desastre s'ha de posar en marxa un altre cop l'emissora, i amb aquest propòsit es nomena nou director de l'estació Emilio Banda. Diferents professionals s'integren a l'EAJ-38 en aquests primers anys: Francina Boris, Enric Casademont, Joan Viñas, Amàlia Rexach i Miquel Gil. [...] Un dels programes amb més èxit va ser "Buscando la fama", un concurs dedicat a descobrir nous professionals de la cançó. Un altre espai preferit dels oients va ser el dels divendres, dedicat al teatre radiat, "Teatro radiofónico", que comptava amb el guionista Guasch i en el qual es van emetre una gran quantitat d'obres de teatre, com *La vida es sueño*, *El alcalde de Zalamea* o *Don Juan Tenorio*. El teatre va gaudir d'una enorme acceptació entre el públic. Els directors van ser primer Joan Viñas i després Enric Casademont».(1)

Etapa a Madrid

El 14 de novembre de 1941 es va casar a l'església del Sagrat Cor de Girona amb Anna Rexach i Olivar. Aquell mateix any se n'anaren a Madrid a regentar un hotel, el Magerit, que era propietat d'un seu familiar, Manolo Olivar. Per als catalans que es trobaven a la capital de l'Estat, alguns dels quals eren metges i advocats que hi anaven a fer el doctorat, aquell hotel fou un punt de trobada. Quan la

Joan Viñas Bona i Anna Rexach i Olivar, encara nuvis, passant pel pont de Pedra de Girona l'any 1941.

feina li ho permetia, se n'anava a classe amb Don Ricardo Calvo, professor de fonètica, dicció i locució. Hi anava, sobretot, perquè el fascinava enraonar, llegir i recitar... El 1942 es van convocar unes oposicions per cobrir unes places de locutor a Radio Nacional de España. Eren unes oposicions duríssimes perquè, als aspirants, els feien fer una mica de tot: improvisar, llegir, recitar, contestar preguntes d'història, política, cultura... Al final, havien d'exposar cinc temes durant mitja hora cada un. De 39 que eren, ell va quedar primer. «Un català va ser el núme-

Amb Emilio Banda, a Ràdio Girona, poc després d'acabada la guerra.

ro u en l'escalafó del Ministerio de Información y Turismo, que era el que manava a RNE».(2)

Només la generositat i la grandesa de cor expliquen que abans de deixar Madrid encara tingués temps d'obrir una gestoria que es dedicava, sobretot, a resoldre qüestions administratives que els catalans que es trobaven a la ciutat tenien pendents de solució.

Establiment a Barcelona

El 1945 es traslladà a Barcelona per engregar l'emissora pròpia i permanent de RNE. El local es trobava llavors en la cruïlla Gran Via-Bruc. L'objectiu era crear una emissora que fos «una mena d'universitat de

l'aire», tal com deia ell mateix en una entrevista: «[...] aquesta universitat exigia que la programació fos diferent, que la manera de dir dels locutors fos més seriosa, més senyora, més distingida, més dolça i, sobretot, que respectessin molt aquelles obligacions que jo els marcava, per exemple esperar cinc segons després de sentir una cançó abans de començar a parlar».(3) Per traçar els camins a seguir va organitzar un curs de formació professional al costat de Pedro Voltes, que l'acompanyava en les tasques de professorat. Varen fer classes a molts nois joves que aspiraven a ser locutors; aquell curs de formació va significar el triomf, per exemple, de Jordi Arandes, Federi-

co Gallo, María Victoria Lucio, Maria Ester Jaumot, Miquel Àngel Valdivieso, Lluís Pruneda...

El 6 de juny de 1949 Joan Viñas va ser una de les persones que protagonitzaren l'inici de les emissions continuades de l'emissora de RNE a Barcelona. El projecte es consolidà de tal manera que, al cap de pocs mesos, una enquesta sobre l'audiència radiofònica a Barcelona va demostrar que el 72% de les famílies consultades n'eren oients permanents. RNE va crear un espai propi, amb una programació totalment diferent de la que feien altres emissores, i complia amb la seva obligació d'omplir buits artístics i culturals que altres grups, per raons de publicitat, no podien atendre.

Són històriques les seves retransmissions en directe infor-

Tocant el piano, una de les seves aficions preferides.

Amb el senyor Dalmau, portant regals a una nena, en el context d'una de les campanyes benèfiques.

matives, artístiques, esportives... De les primeres cal destacar, entre moltes altres, el Congrés Eucarístic (1952) o l'arribada del Semiramis (1954), el vaixell que, provinent de Rússia, retornà refugiats a l'Estat; de les artístiques, els programes que tant feren per posar a l'abast dels oïents totes les peces que conté el grandios mosaic de l'art; i de les esportives, el fet de ser el primer locutor, juntament amb Valdivieso, a radiar el Barça i l'Espanyol (abans de la guerra s'havia fet alguna cosa, no pas cada diumenge, a través de Ràdio Associació de Catalunya). Al començament retransmetien des dels terrats veïns del vell camp de les Corts i des d'uns xalets propers al camp de l'Espanyol, perquè els presidents dels respectius clubs, com que temien que la retransmissió els traigués espectadors, els negaven l'accés. Després, quan els directius es van adonar que era al revés, que fins i tot guanyaven públic, no solament es van disculpar, sinó que a més els van deixar escollir lloc per retransmetre els partits. Joan Viñas, però, no es va conformar amb el futbol. També es dedicà al bàsquet i a l'atletisme, i durant uns anys fou locutor especialitzat en

hoquei sobre patins, esport que va impulsar en gran manera.

Des del 1948 fins al 1975 va conduir un programa d'un èxit extraordinari: la campanya benèfica, realitzada durant 27 anys juntament amb el Sr. Dalmau, l'actor Emili Fàbregas, mort el 1979. El programa els va donar una popularitat immensa. La campanya es desenvolupava des del 15 d'octubre fins al 6 de gener de cada any i els destina-

ris eren, sobretot, els nens malalts. Mentre el senyor Dalmau interpretava el paper còmic i feia catalanades, Viñas era l'assenyat que parlava un castellà acadèmic i el corregia. Gràcies a aquestes campanyes benèfiques van introduir, de manera natural i espontània, intervencions en català, en forma de salutacions, poemes, teatre, cançons... i milers de persones i institucions van veure en bona part satisfetes unes necessitats no cobertes per la societat de l'època. L'Hospital dels Germans de Sant Joan de Déu, el Cotolengo del Padre Alegre, l'Hospital de Sant Pau, l'Hospital de Sant Rafael, l'Associació de Paràlisi Cerebral, la Creu Roja, són, entre d'altres, una mostra de les institucions amb què col·laborava la campanya benèfica. El programa ensenyava a estimar el proïsme i a ajudar els més necessitats. A part dels companys de la ràdio, hi col·laboraven Mary Santpere, Paco Martínez Soria, Alady i molts altres que, d'una manera o

Amb Antoni Ramallets, a l'esquerra, i Miquel Àngel Valdivieso, al mig i amb ulleres.

En una retransmissió de les 24 hores de motos de Montjuïc.

altra, s'hi implicaven. Varen aconseguir objectius importantíssims, com ara omplir els estadis de Montjuïc i les Corts, el Palau d'Esports i també grans espais de Mallorca i Menorca. Aquelles campanyes benèfiques són un clar precedent de la Marató de TV3 dels nostres dies. Els més grans recordaran molt bé l'himne amb què començava la campanya, escrit per un altre gironí il·lustre, Jaume Ministral i Masià, i compost pel mestre Joaquim Serra. Començava així: «Queridos niños y niñas, amados del corazón, señor Dalmau, señor Viñas, ya comienza la emisión».

Com tants d'altres professionals del món de la ràdio, va participar en l'inici de la televisió a l'Estat espanyol. I ho va fer com a directiu de RTVE a Catalunya i com a presentador (concursos, programes infantils, retransmissions). A final dels 70 va engegar i dirigir l'Institut Oficial de Radiodifusió i Televisió a Barcelona.

Figura polièdrica

La comunicació és la base de moltes de les qüestions en què s'implicà. Joan Viñas va ser pioner en el món de les relacions públiques a nivell de tot l'Estat, i fins fa pocs anys va exercir de professor a l'Escola de Relacions Públiques de la Universitat de Girona.

El 1955 els òptics li proposaren d'organitzar una campanya per promoure l'atenció dels ciutadans respecte al tema de la visió i per implicar-hi organismes públics. I així va ser com va dirigir –des de la seva fundació i durant més de 25 anys– la campanya de protecció ocular «Dos ojos para toda la vida».

A final dels cinquanta va participar en la funció de la SAE de Relacions Públiques, al costat dels germans Fontcoberta i Joaquín Maestre, tot impulsant la creació, entre moltes iniciatives, de salons monogràfics, com Hogarhotel, el Saló de la Infància..., i de la

Comunitat Turística de la Costa Brava. Precisament aquests anys organitzà diferents campanyes de promoció de la costa gironina, moltes vegades amb l'ajut destacadíssim de la música i de l'art; a la dècada dels 60 creà els Festivals de Música de Calonge –vila empordanesa on estiujava i de la qual era fill adoptiu–, animà diferents exposicions artístiques amb finalitat benèfica, empenyé la campanya «El amor se cita en Playa de Aro» i, des de RTVE, per a un públic més extens, va ser el responsable del famós Festival de la Canción del Mediterráneo.

Humanista militant, cristià compromès

Des de 1981 i fins fa pocs anys va dirigir l'Àmbit d'Investigació i Difusió Maria Corral, associació no lucrativa d'utilitat pública que té com a objectiu investigar i difondre temes humanistes. Actualment, l'Àmbit Maria Corral promou, junt amb l'Associació Universitas Albertiana, la Carta de la Pau.

Les seves profundes conviccions religioses el van dur a participar en diversos moviments eclesials: Federació de Joves Cristians de Catalunya, Cursets de Cristianitat, Equips de la Mare de Déu, Encontres de Promoció Juvenil... Patró de la fundació Missatge Humà i Cristià de l'Arquebisbat de Barcelona, en el moment de la creació de Ràdio Estel, el 1994, Joan Viñas va ser la persona que va batejar l'emissora amb el nom que ha perdurat fins als nostres dies. Va col·laborar igualment a introduir a Catalunya el moviment eclesial de gent gran Vida Creixent i a la seva implantació a diferents llocs d'Europa i

d'Amèrica. L'any 1998 el papa Joan Pau II li va concedir el títol de cavaller de l'orde pontifici de Sant Silvestre Papa, juntament amb la seva esposa.

Etapa al Parlament de Catalunya

L'octubre de 1999, conseguint amb la seva dilatada trajectòria de servei a les persones, va acceptar de participar, com a independent, a la llista de Convergència i Unió a les darreres eleccions al Parlament de Catalunya, on va ser elegit diputat. El fet de poder ser útil a la gent des de la màxima institució de govern fou, per a ell, un altíssim honor. Li va suposar una gran satisfacció. Va ser allò que va coronar tot el projecte d'una vida fructífera i coherent. En ser el parlamentari de més edat, li correspongué presidir la sessió constituent de l'actual legislatura. Ell fou l'encarregat de transmetre a l'actual president, Joan Rigol, l'exercici del càrrec. Joan Viñas, com no podia

Als estudis de Televisió Espanyola a Miramar.

ser d'una altra manera, al llarg dels dos anys que ha exercit com a diputat ha rebut l'estima de tots els parlamentaris, sigui quin sigui el grup a què estan adscrits. Era un home de consens, un home el consell del qual, basat en l'experiència, en la saviesa i en aquella capacitat de buscar el bé comú que destacàvem al començament, sempre ajudava a desfer el nus més estret i a avançar de manera decidida pels camins de l'acord. «Era un cavaller de la política, un patriarca de la política», deia el president Rigol en el programa «135 escons».

Joan Viñas, com ja ha estat dit, va estudiar magisteri en la seva joventut. De mestre, ho va ser tota la seva vida. Mestre en solidaritat, en bonhomia, en dignitat, en tracte humà, en professionalitat, en joia, en estimar les persones... La ràdio i tot allò que va tocar van esdevenir eficaços instruments al servei de totes les causes nobles existents.

La seva condició de ciutadà i professional exemplars és perfectament compatible i harmonitzable amb la d'excel·lent espòs, pare i avi. Tots plegats li hem d'agrair la seva llarga, fecunda i joiosa existència. Tots plegats li hem d'agrair la petjada, ampla i profunda, que va deixar en aquesta terra catalana que tant estimava. I els gironins, a més, el fet que esdevingués un excel·lent ambaixador de Girona i de les nostres comarques allà on es trobés.(4)

David Pagès i Cassú és llicenciat en filologia catalana.

La família Viñas celebrant l'últim Nadal, l'any 2001.

(1) Franquet i Calvet, Rosa, *Història de la ràdio a Catalunya al segle XX (de la ràdio de galena a la ràdio digital)*. Generalitat de Catalunya.

(2) Aguilar, Anna, *El 9 Nou L'Extra* (setmana de l'11 al 17 de març de 2000).

(3) Idem.

(4) El nostre agraïment a la família Viñas per la informació i el material facilitats. El nostre agraïment, també, a totes aquelles persones que, d'una manera o altra, ens han ajudat a elaborar aquest escrit.